

3

Církevní knihovny

- 1. Knihovny se etablovaly u významných církevních institucí
  - kláštery ve Fuldě, Reichenau, Hildesheimu, St. Gallen, Kolíně nad Rýnem, Trevíru, Echternachu a Salcburku, Bobbiu, Vivariu, Monte Cassinu
  - kapituly u významných zejm. biskupských a arcibiskupských sídel

Církevní knihovny

Prameny poznání nejstarších knihoven:

- výpůjční a majetkově evidenční seznamy (v západní Evropě od 8. stol., u nás od 13. stol., běžné od 14. stol.)
- Vlastní dochované rukopisy a rukopisné soubory
- Primárně knihy „užité“ – pro liturgii, pastorační činnost, ekonomickou správu instituce nebo administrativu

Církevní knihovny

Obsahy knihoven:

- ✧ Liturgické rukopisy
- ✧ Patristická literatura
- ✧ Díla světského obsahu

Od 12. století přibývá

- ✧ Oddíl věnující se kanonickému právu

Knihy pro hospodářskou a administrativní činnost primárně součástí kanceláře, posléze archivu

Církevní knihovny

Čechy a Morava:

- Knihovny kapitul v Praze, Olomouci a Brně
- ✧ Praha – metropolitní kapitula sv. Víta a kapitula na Vyšehradě
- ✧ Olomouc – větší výbava rukopisů z doby biskupa J. Zdíka (pol. 12 . stol.)
- ✧ Brno – Významnější rukopisná sbírka spíše než u kapituly doložena u kostela sv. Jakuba

Církevní knihovny

- Klášterní knihovny
  - ✧ Břevnov
  - ✧ Strahov
  - ✧ Plasy
  - ✧ Sázava
  - ✧ Teplá
  - ✧ Vyšší Brod
  - ✧ Podlažice
  - ✧ Hradisko u Olomouce
  - ✧ Opatovice nad Labem
  - ✧ Brno – augustiniáni, cisterciáčky, kapucíni, minorité
  - ✧ Znojmo – dominikáni, kapucíni
  - ✧ Dačice
  - ✧ Moravská Třebová
  - ✧ Nová Říše
  - ✧ Žďár nad Sázavou
  - ✧ Velehrad
  - ✧ Předklášteří u Tišnova

Církevní knihovny

☞ Tištěné knihy:

- pozvolné pronikání
- zisky zejména darem
- pokračuje tradice rukopisné knihy

až konec 17. stol. – snaha o systematictější budování knihovny

souvisí se snahou o reprezentaci a postavením v zemské obci

Církevní knihovny

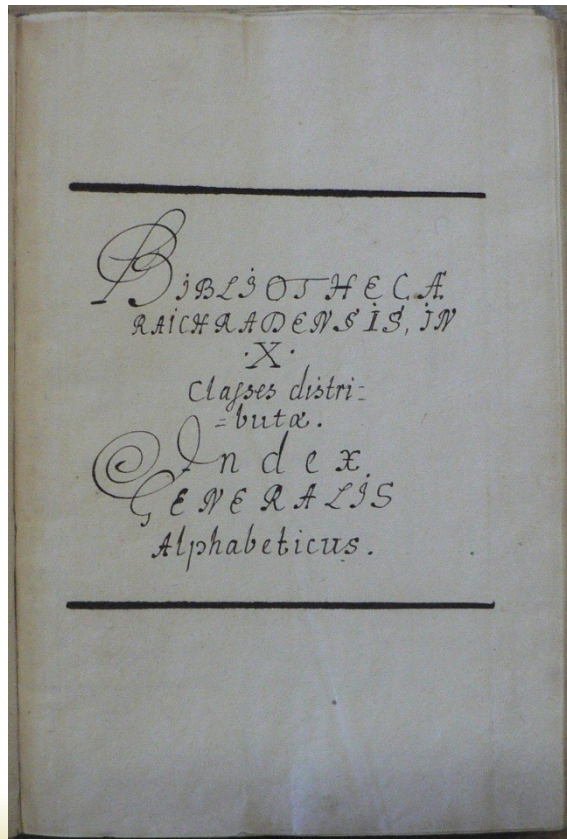
- ✧ 17./18. století – první katalogizace:
- ✧ Staré Brno - Nová katalogizace knihovny 1693-7
(Augustin Kneutgen)
- ✧ Rajhrad 1703 - abecední autorský katalog, oborové třídění

Katalog Augustina Kneutgena z roku 1703

10 oborů

Písmena A-K

Bibliotheca Rayhradensis			
in X. Classis			
distinta.			
Classis I.	Sub A	Continet	Biblia. Concordias. Concilia. Sanctos Lictres graecos et Latinos cũ lib. Eccles.
Classis II.	Sub B	Continet	Scripturistas.
Classis III.	Sub C	Continet	Theologos.
Classis IV.	Sub D	Continet	Canonistas et Iuristas.
Classis V.	Sub E	Continet	Controversistas.
Classis VI.	Sub F	Continet	Concionatores.
Classis VII.	Sub G	Continet	Historicos.
Classis VIII.	Sub H	Continet	Philosophos. Mathemat. Medicos
Classis IX.	Sub I	Continet	Humanistas.
Classis X.	Sub K	Continet	Ascetas.

Církevní knihovny

- ☞ konec 17. století
- ☞ první supralibros
- ☞ rukopisná exlibris
- ☞ tištěná exlibris

Supralibros Viktorina Reinholda (1686-1690)

Ex libris Monasterij Fontis B.M.V. ad
Zaram S. Ordinis Cisterciensis Anno
D[omi]ni 1680

Ex libris Monasterij **S E R I E S** *Fontis B.M.V. ad Zaram.*
SANCTORVM
S. Ordinis **ET BEATORVM** *Cisterciensis*
Anno Dni **AC** 1680

Exlibris:
Václav Vejmluva
I. typ
W

Církevní knihovny

- ✧ Barokizace knihoven – 18. stol.
- ✧ v rámci barokních úprav a přestaveb klášterů budovány knihovny sály
- ✧ Paprskový lokační systém
- ✧ na čelním (čestném) místě Bible, spisy církevních otců, teologie ...
- ✧ úpravy pokračují až do začátku 19. století

Phil. Astrof. cum Humanistis et Miscel.

Terre Terribile

Serie fortuna

heroe del quind...

Handwritten text on a document being examined by a man in a suit.

Církevní knihovny

☞ Vznik prelaturních knihoven

- reprezentační prostory opata/probošta
- stejná/různá literatura při srovnání s konventní knihovnou
- osobní opatské knihovny

Církevní knihovny

☞ 2. rajhradská prelaturní knihovna – katalog z roku 1855:

- běžný fond reprezentativní literatury, částečně pro soukromou potřebu opata

☞ Velehrad:

prelaturní knihovna doložena v 80. letech 18. století – 3 595 položek, 3 sály (1. tříděn oborově, zbylé dva uspořádání dle přírůstků)

Církevní knihovny

☞ Rušení klášterů za Josefa II.

- tvorba knihovních seznamů:
  - - seznamy guberniálních úředníků
  - - seznamy A. Hankeho z Hankenštejna
  - - seznamy stávajících klášterů (vlastní knihovní fond pro porovnání)

Cisterciáčky na Starém Brně

Klášter uzavřen do sebe – neexistuje potřeba pastorační literatury

Knihovna v okamžiku zrušení jen 119 položek tištěných, jeden rukopisný opis zemského zřízení a 27 rukopisů pro potřebu v chóru

Tištěná produkce z období 2. pol. 16. – 2. pol. 17. století

Klášter začal tištěnou knihu získávat poměrně pozdě, posledních cca 100 let před zrušením není knihovna doplňována

Catalogus

Oratorum in minoribus
qui hactenus in hunc usque Catalogum
Convent. hujusmodi.

1. Orationes, qui vulgo Discipuli inscribuntur, sed non
de patientia Jobi.
2. Vita sanctorum, in hunc usque Catalogum anno 1629.
3. Tomas I. II et III. Thesaurus inexhaustus Bonorum, que
in Christo habemus, in hunc usque Catalogum, qui
Glatz 1585.
4. Vita sua hinc in Pappo, qui in hunc usque Catalogum anno 1644.
5. Asterocium Proterocium seu historia eloquialis de
ordine Asterociensium, qui in hunc usque Catalogum
Franz 1700.
6. Vita sua, qui in hunc usque Catalogum, qui in hunc usque Catalogum
opere hunc usque Catalogum, qui in hunc usque Catalogum.
7. Orationes Spirituales in hunc usque Catalogum anno
1575.
8. Hostilla catholica in hunc usque Catalogum, qui in hunc usque Catalogum
in hunc usque Catalogum anno 1585.
9. Epistola Regis hunc usque Catalogum, qui in hunc usque Catalogum
qui in hunc usque Catalogum, qui in hunc usque Catalogum
in hunc usque Catalogum anno 1575.

Cisterciáčky na Starém Brně

Rukopisná výbava darována zakladatelkou kláštera
Alžbětou Rejčkou

8-9 rukopisů výhradně pro liturgickou potřebu kláštera

Soupis z okamžiku zrušení kláštera:

An Choral Büchern sind daselben Vorfündig.

- ∞ Gradualien .....7 St.
- ∞ Antiphonarium .....2 -,,-
- ∞ Psalterium .....1 -,,-
- ∞ Lectionarium .....1 -,,-
- ∞ Geschriebene Hymnalien .....2 -,,-
- ∞ Geschriebene Gradualien .....2 -,,-
- ∞ Kleinere Geschriebene gradual Procesionalien, und
Antiphonalien 12 Stück

Cisterciačky na Starém Brně

Větší množství knih na celách jednotlivých řeholnic
12-50 kusů - označení „verschiedenen großen und
kleinen Bücherů“

Knihy nalezeny na celách téměř každé sestry

Liturgické a modlitební knihy

Inventarium

1
Dann - In meinen Eingekauften Musical Instrumenten
eingekauften für verformerten Ledern, Singsen,
Möbelen, und gemalt, gestrichen
Ein Singen. Goldschiff, mit starken Stein-Löffeln,
Ein röthigen Saitenmanne Lieb-Kleff, nach ablas
Horn Saitenwand,
Ein röthigen Kleider-Spinnwand,
2. Paar Kupfermann grünen und kleinen Kupfer,
2. Paar Messingwand groß, und kleine Silber,
Ein geschnitten Crucifix
Ein kleine 2. Passaten, Ein Goldschiff,
Ein Silberwand Kleben (Ein Kleider-Kleber aus
Sawafing der Kleff, und Kleider,
Ein Silberwand mix selbst ausgesperrt Messen.
Ein Silber, 2. Silber und mix selbst ausgesperrt
Kaffe Instrument, fernst amon Kleber Holz.
Ein quadr. Saiten, Saiten, Saiten, dann ablas
mix selbst ausgesperrt Saiten, Saiten, Saiten,
und Kaffe Kleber von Saiten
Ein goldener Saiten ablas Kaffe Saiten,
Saiten Saiten Saiten, und Saiten
Saiten.
2. mix selbst ausgesperrt Violin

Antonia Kochaskin

Cisterciačky v Předklášteří u Tišnova

Neznáme nejstarší výbavu v okamžiku založení, jen seznam knihovny z okamžiku zrušení kláštera

Seznam jen 3 strany (90 položek)

Rukopisy a tištěné knihy dohromady

Větší část knih nemá nakladatelské údaje a vřočení – nelze bezpečně rozlišit, kolik je rukopisů

Knihy s datací – většina z období 2. pol. 15. – poč. 16. stol.
Jen několik kusů krátce po roce 1600, 1 ks z roku 1653

Knihovna nebyla doplňována cca od pol. 17. stol. Až do zrušení kláštera

B2/K20/20

Expositio.

Es sey auch Georg Meisner und unter der Hand in der Stadt
Lombard gewohnen in der Stadt, welche unger, sein Hand in der gottlichen Sta.
tationen gegyriben sein.

Laurentij Velleusij de rebus gestis Ferdinandi Imperatoris, et Siciliae
Regis. 1540. Vratislaviae.

Historia Flandriae.

Orationes in Brangdia.

Historia Pauli Jovij.

Algorismus de Arithmetica. 1709.

Historia in Frago Panpejo.

XVIII Heroum Christianorum Spectacula Praga 1659.

Pauli Cortesij in Dis. 1 Sebastianum Sedi.

Monachij Flacij familiae cum expositione 1509. Carisij.

Poetia georgij Sabiaij.

Arithmetica.

Emmanuelis Abrari.

Scolopura Strami Gotocadani.

Coniung. Simonij Pauli Durianoff.

Judicial de Bonif. Maternij. 1590. Francfurt.

Novam Testamentum.

Textus Biblicus Joannis Pechanij 1516.

Epistola Jacobi Sadoletti. Coloniae 1567.

Officium Beatae Virginis.

Oratio in Dominicis Joannis Vignae 1569. Francfurt.

Coniung.

Simonij Latini.

Legenda S. Jacobi Genuesij 1478.

Biblia Latina.

Isacharian.

Cisterciačky v Předklášteří u Tišnova

Knihy rovněž na seznamu kostelního vybavení:

An Pontificalen, Missalen, Canonen Missae

☞ Pontificale in Blauen Samet mit gürtler Arbet	1
☞ Missale	1
☞ Missale in Rothen Samel mit mit Silber beschlag	1
☞ dto in Schwartzer Läder	1
☞ dto dto mit meissing	9
☞ dto de Requien fohweg eingebunden	6
☞ Canon Missale mit wohl bingung ...	1

Cisterciačky v Předklášteří u Tišnova

Knihy na celách řeholnic

Většinou uvedeny bez počtu kusů

Označení:

„verschiedene Bücher“

„verschiedne geist Bücher“

„Lob und gebeth Bücher“

Cisterciáci ve Žďáře nad Sázavou

Písemná tradice doložena 2 kronikami

- ☞ Cronica domus sarensis
- ☞ Cronica domus sarensis minor

Knihovnu známe jen dle soupisu v okamžiku zrušení, podle kterého zde bylo:

Rukopisů	14
Typografických starožitností	25
Použitelných knih	960
Chybějících	102
Nepoužitelných (zbytečných) knih	1418
 Celkem	 2519

Cisterciáci ve Žďáře nad Sázavou

Seznam sestaven r. 1784 olomouckým knihovníkem Janem Nepomukem Aloisem Hankem z Hankenštejna (1751–1806)

Knihy ze všech oborů, převažují liturgické, velké množství z historie

№ 48. 1784.
Fol. 11. 12.

H. Diese Briefe befinden sich
in der Bibliothek
zu Platzhausen

(a)

No. 48.

Bibliothek

Der aufgehobenen N. N. Cistercienser

zu Platzhausen

Inhalt:

a. Marmeladen	14.
b. Geographische Antiquitäten	25.
c. Münzen	960.
d. Münzen	102.
e. Münzen	1614.

Cisterciáci ve Žďáře nad Sázavou

Seznam sestaven r. 1784 olomouckým
knihovníkem Janem Nepomukem Aloisem
Hankem z Hankenštejna (1751–1806)

Dle komise byla knihovna oceněna na 530
zlatých a 14 krejcarů

Cisterciáci ve Žďáře nad Sázavou

Knihy na celách řeholníků:

U většiny řeholníků zmínka o knihách, alespoň 3 ks

Nejrůzněji uvedeno:

„Bücher in folio ... 18 Stück, deto in 4to, beigleichen 20 Stück, in 8vo, 4 st. theils Medecininische, theils theologische“

„1 Kasten mit Bücher“

Jeberfamste Verzeichniß

Dem mit untrüflichen Augenblick eingetragenen
Reichthum; als.

Einige Stellen groß, mit Stein, übersetzt von Einem
großem Kiesel.

Alte in der Zeit - Einig Kiesel - Lutter
Stück von Stein.

Einige, Einig Kiesel, Einig Stein mit Kiesel
untern Randes Einig

Ein Stein - mit Kiesel - Einig mit einem Kiesel.

Ein Stein mit Kiesel von Kiesel
fortwird einig von Kiesel

Datum in Ploßner Pinst-
Bucht den 22ten gebr
1874

P. Konigreich Ploßner

Cisterciáci na Velehradě

Seznamy knihovny z okamžiku zrušení
Nejen Hankeho soupis, ale i guberniální
- zpráva o tom, jak byla knihovna
uspořádána

Signatury – písmena abecedy

V knihovně doložen stůl knihovníka a 2
glóby

Nro: XXVII

Bibliothek der aufgehobenen P. P.:

Differenzier in Wellehrad.

zufüllt

- a. Eigengrafische Antiquitäten. 04.
- b. Druckbarn . . . . . 1049.
- c. Handl. Druck. . . . . 94.
- d. Handl. Druck. . . . . 121.
- e. Druck. . . . . 3842.

Revidirt den 27. Aug. 1889

Ausgegeben und in den P. P. - Bibliothek Wellehrad
für den Druck

Cisterciáci na Velehradě

- ✧ A – Sacra Biblia
- ✧ B – Concordantia
- ✧ C – Sancti Patres
- ✧ D – Scriptura
- ✧ D – Canonistae
- ✧ E – Canonistae
- ✧ F – Controversistae
- ✧ G – Theologia Speculativi
- ✧ H – Theologia Moralis
- ✧ I – Concionatores
- ✧ K – Historiae Sacrae
- ✧ L – Ascetae
- ✧ M – Medici
- ✧ N – Philosophi
- ✧ O – Mathematici
- ✧ P – Jurista
- ✧ Q – Scholastici
- ✧ R – Historiae Profanae
- ✧ S – Ecclesiastici
- ✧ T – Miscellanei

Cisterciáci na Velehradě

Knihovna měla 10 218 svazků, oceněna byla na necelých 600 zlatých;

u Hankeho uvedeno v přehledu 5110 položek

Knihy ze všech oborů, převažuje pastorální teologie, zastoupena historie, i tituly vyšlé krátce před zrušením kláštera

Cisterciáci na Velehradě

Knihy na celách řeholníků:

- Téměř u každého řeholníka
- Minimální záznam – počet knih podle formátu
- Někdy uvedeny obory, např.: *„9 Folio Bücher und etwann 50 St. theils in 4to theils in 8to mehresten Theils Schul und disputations Bücher“*
- U některých řeholníků i přes 100 položek

Verzeichniß

Chemie in univ. Zimmern beschriebener, und
and. eigenthümlich personigen Sammlungen.

- No 1 - Cratorium
- 2 - Kupfer Smetl. Zinnstein
- 3 - Silber Smetl. Zinnstein
- 4 - Kupfer Smetl. 4
- 5 - Zinnstein 2
- 6 - Zinnstein 18
- 7 - Zinnstein 4
- 8 - Zinnstein 1
- 9 - Zinnstein in 4 = 18
- 10 - Zinnstein in 8 = 27
- 11 - Zinnstein 1 1/2
- 12 - Zinnstein 1 1/2
- 13 - Zinnstein
- Messing in Kupfer 1 ganz
- 14 - Zinnstein 1 ganz
- Zinnstein in 27 = 187.

L. Thinius Capke

Církevní knihovny

❖ Rajhrad:

✓ 19. století

- Nové uspořádání knih
- Tvorba repertářů a lístkových katalogů
- Pravidelná roční dotace na nákup knih

Benedikt Richter

katalogizace 20 000 svazků

přes 12 000 lístků

srpen 1818-březen 1819

Regálový systém
knihovny:

- ✧ A-Biblistika
- ✧ B-Patristika
- ✧ C-F, H-Teologie
- ✧ G-I-Historie, zeměpis
- ✧ K-Kanonické právo

- ✧ L-Církevní historie
- ✧ M-Filozofie
- ✧ O-Antropologie,
pedagogika
- ✧ N-Matematika
- ✧ P-Fyzika
- ✧ R-Lékařství
- ✧ V-Filologie

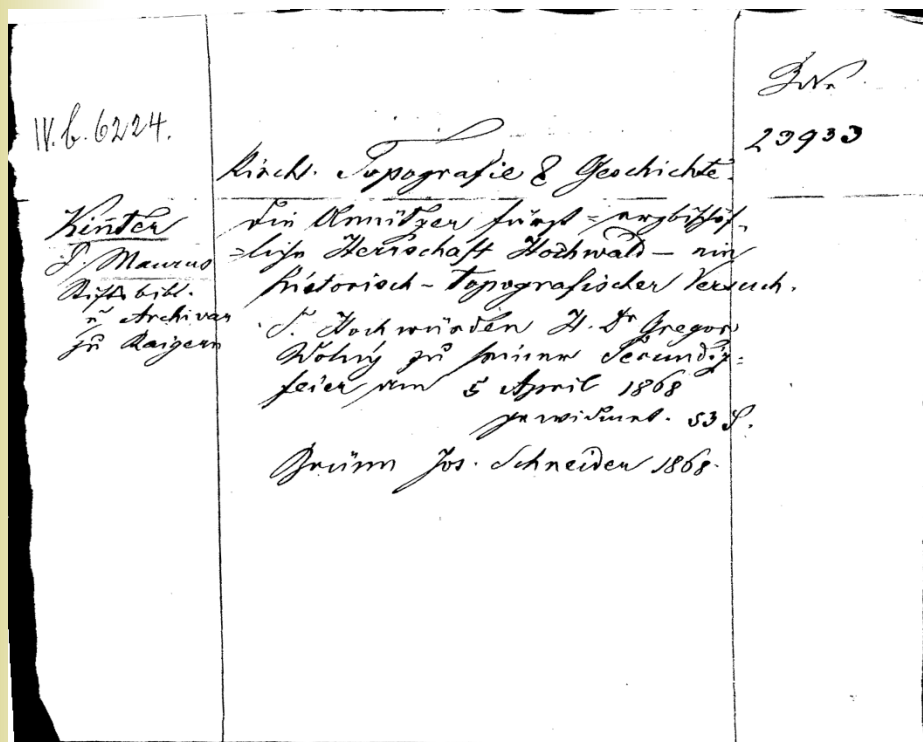

Viktor Schlossar

knihovníkem 1820
opatem 1832

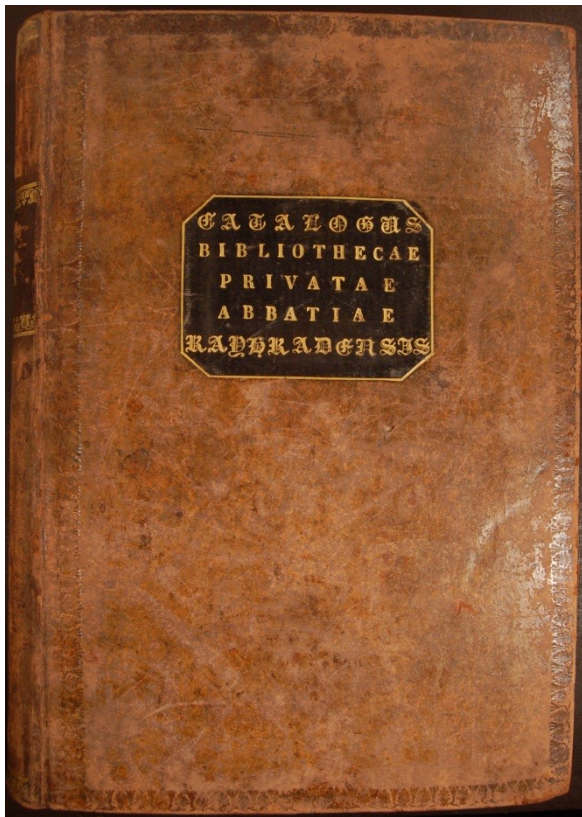
roční dotace 1 000 zlatých
na nákup knih

- Od roku 1832 knihovníkem Antonín Rücker
- 1855 nový katalog prelaturní knihovny

Ms. Handwritten title page of a manuscript, likely a library catalog or inventory, dated 1864-66. The text is in German and mentions 'Bibliothek von S. Geraden' and 'alphabetisches Repertorium'.

J. Maurus
Bibliothecarius

A. — Ad.

Pag. 1

Numerus	OPERUM INSCRIPTIO	Editionis			Designatio loci in scrinio.
		Locus	Anno	Forma	
1602 974	Abentheuer (Handwritten description)	München	1697	8°	I. A. d. 62. 65.
1703 755	Abhandlungen (Handwritten description)	Altena	1770	8°	II. B. a. 3.
1857 58	Ablassbuch (Handwritten description)	Altena	1872	8°	empfindlich.
1980 2520	Briefe (Handwritten description)	Altena	1853	16°	VI. c. 30.
1977 716	Reliquien (Handwritten description)	München	1850	8°	V. b. 17. 20.
1957 5975	Addamentum ad Breviarium (Handwritten description)	c. l.	c. a.	4°	N. B. p. 27.
1757 725	Adolarium (Handwritten description)	München	1850	8°	V. b. 16.
1787 709	Adoles (Handwritten description)	Altena	1850	8°	N. B. a. 11.
1863 747	Adoption (Handwritten description)	München	1859	8°	VI. p. 62. 70.
1802 710	Adriani (Handwritten description)	Altena	1853	8°	III. d. p. 5.

Církevní knihovny

- ✓ 20. století
- Ustává nákup knih
- Objevují prodeje multiplikátů/ duplikátů, unikátů
- Do knihoven se dostávají již jen osobní knihovny členů řádu – není zpracováván přírůstek
- 1950 zrušení klášterů

Dochované klášterní knihovny na Moravě

- Benediktini Rajhrad
- Augustiniáni Staré Brno
- Minorité v Brně
- Kapucíni v Brně
- Piaristé Mikulov
- Kapucíni Znojmo
- Dominikáni Znojmo
- Křižovníci Hradiště u Znojma
- Premonstráti Nová Říše
- Minorité Jihlava
- Františkáni Dačice
- Františkáni Moravská Třebová

Augustiniáni Staré Brno

Klášter založen roku 1350

U některých rukopisů doložen přímo brněnský klášterní původ

Nejstarší rukopis – 2. pol. 13. stol. – Summa super titulos Decretalium

Rozvoj knihovny za husitských válek – klášter azylem mimobrněnských augustiniánů

13 rukopisů z knihovny Oldřicha z Krumlova – oltářníka od sv. Jakuba (1423)

V 15. století – rukopisy astronomické a astrologické

Augustiniáni Staré Brno

Prvotisky – dary Viléma z Kolína – již r. 1477-1479

Konec 15. stol. – úpadek kláštera, v 1. pol. 16. stol.
nepatrné přírůstky do knihovny

Při vizitaci r. 1571 uvedeno ve zprávě o knihovně jen
238 svazků

Poč. 17. stol. – obnoveno klášterní studium (Basilus a
Carpineto), 1619 klášter sekvestrován – 1621 majetek
vrácen

Knihy stále získávány především z darů

Nová katalogizace knihovny 1693-7 (Augustin
Kneutgen)

Augustiniáni Staré Brno

Přestavba kláštera v 18. stol. za Mattheasa Pertschera
Vybudován nový knihovný sál – v rozích výklenky s
bronzovými sochami, pozlacené sochy nad regály, na
okny 4 evangelisté, na protější stěně alegorie věd a
umění, regály označeny písmeny a slovním vyjádřením
oborů

Oborové značení regálů již dnes neplatí – na sále
zůstala jen teologie , kanonické právo a učebnice
orientálních jazyků

Regály dokončeny před rokem 1748

Augustiniáni Staré Brno

Knihovníkem Adeodatus Hanzeli

Knihy pro knihovni sál převázány do jednotných vazeb

- Bílé telecí pergameny se zelenými ořízkami a s červenými štítky pro zlaté nápisy na předních deskách
- Nejprve převázány rukopisy, prvotisky a paleotypy
- Do r. 1769 převázáno 3200 knih
- Hanzeli připravil autorský katalog – dokončen 1748 – neuvádí signatury, proto 1753 připraven katalog nový – nejprve oborový, jednotlivá písmena se dělí na 10 paprsků, knihy v nich řazený dle formátu, katalog se doplňoval do r. 1774 (39 rkp, 108 PT, 419 – 16. stol., celkem 3830 titulů)

Augustiniáni Staré Brno

1783 stěhování, nový trakt s knihovnou dokončen 1802, knihovna menší (nižší) než původní, rovný strop, knihovný sál přišel stěhováním o fresku a cca 2 m volného prostoru nad regály

Z josefinských sekularizací získala knihovna jen jednotliviny, nový rozkvět až v pol. 19. stol.

Augustiniáni Staré Brno

knihovník a posléze opat Anselm Rambousek sestavil r 1892 pro knihovnu knihovní řád:

- Vtělena i starší směrnice
- Platný až do roku 1950
- Knihy musí být katalogizovány, aby byly přístupné
- Knihovník nesmí dát z rukou klíče
- Při každé návštěvě musí vejít první a odejít poslední
- Nikomu nesmí dovolit vyjmout a prohlížet knihy

Augustiniáni Staré Brno

- Knihy půjčovány kněžím a klerikům na žádanku, ta uschována
- Žádanky noviců potvrzovány novicmistrem. Mimo klášter fond půjčován jen s povolením opata
- Všechny knihy v květnu a říjnu vyžádány zpět a posléze mohou být půjčeny na novou žádanku (i u opata)
- Koncem prosince předává knihovník opatovi seznam nových přírůstků
- Knihovník má stanovit den a dobu, kdy je vždy v knihovně přítomen
- Knihovník se nemá stydět vzít do ruky podle potřeby hadr a smeták

Minorité v Brně

- Klášter založen r. 1231 Václavem I., bratři doloženi 1239
- Od r. 1257 domácí klášterní studium, 1262 fungující škola
- Ta obnovena a zaznamenala rozkvět v 15. stol. Zaslouhou Protazia z Boskovic
- Jen 10 středověkých rukopisů – ty navíc v 18. stol. převázány – ztráta informací o původu
- Prvotisků 55 ve 45 svazcích – získány převážně v 17. stol.

Minorité v Brně

- Knihovna postižena úpadkem kláštera po r. 1495, přichází značné množství italských noviců – to se projevuje i na knižní skladbě.
- Do 18. století nárůst jen drobnými dary – především vlastních knihoven řeholníků
- Theodor Drápal – přestavba – nový sál i pro knihovnu – nad zákristíí čtvercový sál (r. 1722) s kapacitou 5000 svazků a předsíň, místnost dovybavena později, regály 1736 – zdobeny soškami dětí, které znázorňují jednotlivé vědní obory, na stropě připevněno 5 obrazů
- Již i stálý knihovník

Minorité v Brně

- 2 skříňové stoly a 3 menší glóby
- 1738 dostal klášter donaci Josephy Hoysové, knihy byly kupovány každoročně z úroku
- Konvent prodával vyřazené knihy a za získané peníze pořizoval nové
- 1838 – 1. a jediný katalog – Bonaventura Zdura
- Katalog je autorský

Kapucíni v Brně

- Klášter založen 1604 – původně stával před Měnínskou branou
- Knihovna doložena již r. 1606, 1. katalog 1618 (60 tisků)
- „závadné“ knihy při rekatolizaci uchovávány pod písmenem Z
- 1648 budován nový klášter, obnovení přírůstků pro knihovnu až cca po 25 letech
- Knihy získávány dary a odkazy

Kapucíni v Brně

- Josefínské sekularizace – knihy především z klášterů vlastního řádu (Mohelno, Vyškov, Náměšť, Kyjov, Olomouc) a řádů příbuzných – kartuziánů (Královo Pole), dominikánů (u sv. Michala), ale i cisterciáků ze Žďáru, premonstrátů v Zábřovicích
- Poč. 19. stol. Knihovna uzavřena – naplněny všechny 3 místnosti, živá knihovna ukládána jinde
- Knihovní sály v novém klášteře vybudovány někdy po r. 1749, mezi lety 1753-1773 provedena nová úprava hřbetů knih – nátěr bílou olejovou barvou (dnes šedé hřbety), jednotné nápisy v horní části hřbetu a signatury v barevných kartuších v dolní části hřbetu

Piaristé Mikulov

- Řádový dům založen v Mikulově 1629, 1631 doloženo 8 piaristů
- Knihovna doplňována dary a odkazy
- 1701-1767 úrok z Braunhofferovy donace (doloženo přes 50 knih)
- Dnes lokace MP v MZK – 2175 sv.
- Knihovna v 19. století sloučena s Dietrichsteinskou knihovnou na zámku a s ní i rozprodána, část řádové knihovny přešla do mikulovského gymnázia, dnes zde již nedochovaná

Kapucíni Znojmo

- Klášter založen 1628
- 1. katalog založen 1643-4 (přes 60 knih)
- Domácí filozofické a teologické studium
- Nejstarší katalog z roku 1782 – knihovna nově vybudována a zařízena a utříděna – zelené okenice, nástropní freska od Rady, malbami ozdobeny staré knihovní skříně, ve vedlejší místnosti zbudován archiv
- Hřbety natřeny olejovou barvou, se stejným značením jako u kapucínů v Brně
- Knihovna uspořádána oborově

Kapucíni Znojmo

- Knihovna na poč. 19. století uzavřena
- 1951 přestěhována do Brna
- 3200 sv., téměř výlučně do r. 1800, rukopisy nemá, prvotisků 13, tisků 16. stol. 165

Dominikáni Znojmo

- Klášter založen po r. 1230, od středověku se zabýval inkviziční agendou – to kladlo velké nároky na knihovnu
- Ve středověku ze zmínek víme o bohaté knihovně, nedochovala se kvůli požáru r. 1400 nebo 1404 a 1555, zbytek rukopisů zničen v 17. stol. – použity na vazby
- Většina knih získána až v 17. a 18. století
- Pomoc s doplňováním knihovny poskytl loucký opat Šebestián Freitag z Čepirohu

Dominikáni Znojmo

- Rychlejší růst knihovny zásluhou donace Antonia Peretia – knihy kupovány z úroku
- Část knih získáno z josefinských sekularizací
- Nejstarší katalog r. 1756 – autorský – dále dělen dle formátů, patrně nebyl dokončen, neuvádí signatury.
- První skutečný a dokončený katalog až mezi 1. a 2. světovou válkou – opět autorský
- Knihovna umístěna ve 3 místnostech, knihy řazený podle oborů

Dominikáni Znojmo

- v roce 1950 13000 svazků, dnes neúplná kvůli vyklízení v roce 1951 (z nedostatku místa musela být vytríděna)
- Zachováno jádro cca 5500 ks
- Zbytek byl zanechán ve Znojmě, po letech část převzata SOkA Znojmo

Křižovníci Hradiště u Znojma

- Probošství založeno 1240
- Dějiny knihovny až od 17. století
- Nejstarší rukopisy, prvotisky a tisky 16. století se buď nedochovaly, nebo byly jednotně převázány a tím se ztratila jejich historie
- Rukopisů 130 (vesměs ze 17. a 18. stol), středověké – jen torzo misálu
- Prvotisků 37
- Větší počet děl z astronomie – památka na probošta Mikuláše Kozáře z Kozářova, matematika a astronoma na dvoře Rudolfa II.

Křižovníci Hradiště u Znojma

- 1675 provedena revize a katalogizace knihovny – v téže době patrně i převazby do jednotných vazeb
- Knihovna se rozrostla až v 18. stol. Za probošta Rivoly – milovník a sběratel knih
- Sbíral knihy v letech 1671-1734
- Roku 1729 přestal budovat vlastní knihovnu a knihy přestěhoval přímo do klášterní knihovny
- Pořízen nový katalog
- Nová katalogizace 1766-1779 – i nový katalog - dodnes je použitelný pro starou část knihovny

Křižovníci Hradiště u Znojma

- Původní regálové vybavení knihovny r. 1769 zcela zaplněno, nové knihy dávány do klasicistního regálu a 6 prostorných regálových skříních
- Knihovna v doplňování uzavřena na přelomu 18. a 19. stol.
- Rukopisů 130
- Prvotisků 37
- Celkem 4500 sv.

Minorité Jihlava

- Klášter založen cca 1221 Přemyslem Otakarem I.
- Klášter postihovaly časté požáry
- Jihlava byla městem protestantským , proto žádní donátoři
- První známky budování knihovny až kolem r. 1646 za kvardiána Jacoba Boncarpiho
- Menší odkazy řeholníků
- 1742 provedena inventarizace, další 1848 – zde zaznamenány dodatečně získané fondy

Minorité Jihlava

- Celkem 1700 sv., výlučně teologická literatura, cca 1150 sv. před ro. 1800, zbytek novější

Františkáni Dačice

- R. 1659 přišli františkáni do Dačic z Jindřichova Hradce
  - Nejstarší záznamy o knihách z roku 1660
  - 1666 rok bohatý na přírůstky, velké množství nekatolických knih
  - 1700 sestaven katalog
  - Jednotlivé obory děleny na formáty
  - celkem 1450 knih
- 1755 zřízeno vlastní klášterní studium

Františkáni Dačice

19 stol. – již jen malý růst, od pol. 19. stol. přírůstky prakticky přestávají

Knihovna umístěna v jedné z větších cel

1846 poslední katalog, nedokončený

3000 sv., téměř výlučně do r. 1800, 117 rukopisů (od 17. stol.), prvotisků 17

Františkáni Moravská Třebová

Klášter založen 1678

Větší počet knih do knihovny zapsán až v l. 1684-1689

1685 vydány předpisy pro správu knihovny

Katalogizace 1720-21, 1724-26, 1728

19. stol. prakticky bez přírůstků

Knihy řazeny dle oborů, signatury na papírových štítcích

Vysoké skříňové regály, plátnem potažené dveře a malířskou výzdobou

1900 svazků, vesměs tisky do r. 1800

Phil. Astrof. cum Humanistis et Miscel.

Terre Terreno

Terre fortuna

Terre del quind...

Premonstráti Nová Říše

Původně ženský klášter založen 1211 Markvartem z Hrádku a jeho manželkou Vojslavou

Existovala zde patrně nějaká menší knihovna, zanikla při drancování za husitských válek

Za husitských válek klášter zničen, v pol. 15. století obnoven, r. 1582 přeměněn na mužský

Základem konventní knihovny se staly knihy ze soukromých knihoven proboštů

Knihovna uspořádána a zkatalogizována na konci třicetileté války

Premonstráti Nová Říše

1670 založeno domácí filozofické studium

Knihovna systematicky budována až v době Josefa Bernarda Pelikána (1756-1792), dochovány zprávy o převazbách

1770 Pro knihovnu nově opravena nová místnost v 1. patře , 1774 freska od Ignáce Mayera, 1776 parkety, 1778 regály

Přírůstky z josefinských sekularizací – především teologie, další obory až v době kolem roku 1800

Premonstráti Nová Říše

1803 – P. Richard Donat – dokončil oborový a abecední katalog , cca 6000 sv.

1814 knihovna nově uspořádána po požáru, uspořádání knihovny zůstalo do r. 1861, kdy byla knihovna rozšířena o další 2 místnosti

r. 1833 knihovníkem Mainhart Schubert – založil nový abecední a oborový katalog, pořídil soupis prvotisků a tisků do roku 1550 (191 děl)

1852 nový oborový katalog

1860 nový autorský katalog

Premonstráti Nová Říše

Nové katalogy 1914

15500 sv, 3/5 před r. 1800

88 rukopisů

62 prvotisků